

GOUVERNEMENT
DE LA POLYNÉSIE FRANÇAISE

'Āpo'ora'a a te mau fa'atere hau

Mahana piti 19 no mē 2026

Ua tuatāpapa e ua ha'amana te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'atere Hau i te mau puta parau i muri nei :

Ture Fenua.....	2
Fa'anuu i te tau no te fa'atiti'āifarora'a i te mau taiete pāuru i ni'a i te arata'ira'a 'āpi	2
Te mau parau mana.....	2
Tauturu i te tere o te mau mā'ona huma i te tata'ura'a o te ao nei no te hoera'a va'a i "Singapour"	2
Fa'anuu no te 30 no tetepa 2026 te fa'ahepora'a "VMS" e te mau fa'aturera'a no te mau pahī ravaāi no te 3 e te 4 o te tūha'a	3
Te amora'a i te mau fifi fa'atupuhia e te ho'a uira i te tua-rua no Rangiroa.....	4
Fa'aarara'a Parau.....	4
Te 2lra'a no te fa'a'ite'itera'a Te Rara'a, te rima 'i tumu o te Tūha'a pae	4
Te pū'ohura'a e te mau tia'ira'a e vai nei no te mau terera'a 'ōhipa a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i roto i te 'ōire no Rangiroa	4
Te fāri'ira'a rātere e te utara'a na te reva	5
Te mau 'ōhipa a te fa'aterera'a no te au-taea'era'a, no te 'ūtuafare e no te 'āifāitora'a	6
Te 'ōhipa, te fa'ainei'era'a tōro'a, te pū 'ōhipa a te Hau e te fa'a'āpīra'a i te Hau.....	6
Te mau terera'a 'ōhipa a te fa'aterera'a no te patura'a e no te fa'anahonahora'a fenua	8
'Ōpuara'a iti Pōhaku Pārau, no te fa'ahotura'a i te fa'arava'ira'a faufa'a ninamu, no te fa'ainei'era'a tōro'a e no te fa'a'āpīra'a fa'aauhia i te mau ta'a-motu	9
Ha'afau'ara'a i te faufa'a tupuna	10
Te huru o te rima 'i tumu	11

Ture Fenua

Fa'anu'u i te tau no te fa'a'atītīāifarora'a i te mau taiete pāroru i ni'a i te arata'ira'a āpī

Ua tu'u atu te fa'atere hau no te Fa'arava'ira'a Faufa'a i te ho'ē 'ōpuara'a ture fenua no te fa'a'āpīra'a i te ture fenua n° 2024-10 no te 2 no tiurai 2024 no te papa ture no te mau pārorura'a fa'a'ōhipahia i Porinetia farāni nei.

Te fā no teie fa'a'āpīra'a, no te fa'anu'ura'a i te 'ōti'a hope no te tai'o mahana no te fa'atītīāifarora'a i te mau taiete pārorura'a i ni'a i te arata'ira'a āpī, o tei tāpa'ohia no te 30 no tiunu 2026. E ti'a roa ia ha'amauhia te tai'o mahana 'āpī, na roto i te tahi parau mana, o te ravehia e te 'Āpo'ora'a a te mau fa'atere hau, ma te ha'apa'o e ia 'ore ia ma'iri i te 31 no titema 2027.

Te mau parau mana

Tauturu i te tere o te mau mā'ona huma i te tata'ura'a o te ao nei no te hoera'a va'a i "Singapour"

Ua tu'u atu te mono-peretiteni, fa'atere hau no te autaea'era'a, ti'aāu i te feiā huma i te ho'ē 'ōpuara'a parau mana o te ha'amana i te fa'ata'ara'a i te tahi tauturu moni no te pae o te fa'a'ōhipara'a no te ho'ē fāito e 7 500 000 F CFP i te 'Āmui-tahitra'a Tū'aro fa'ata'ahia no te feiā huma, i muri a'e i te mana'o fāri'i n° 106 2026/CCBF/APF a te tōmite ehi'opo'a nei i te tāpura faufa'a e te faufa'a a te 'Āpo'ora'a Rahi no Porinetia farāni no te 4 no mē 2026.

Teie tauturu moni, no te amo ia i te tahi tūha'a no te tere o te pupu, no te fa'aineinera'a e te tūha'a fa'aōra'a no te mau mā'ona no porinetia nei i te Hoera'a 'Āito o te Ao nei i te pae o te Va'a o te tupu atu i "Singapour" mai te 12 e tae atu i te 23 no ātete 2026. O te ō atu i roto i teie tauturu moni, te fa'aineinera'a tū'aro, te pupu fa'aineine e te mau tauiha'a hina'arohia no te pupu, e tae noa atu i te mau taime 'āi-tauira'a e hi'opo'ara'a i te mau fa'a'ōhipara'a e vai nei i roto i te ao nei.

Tei roto teie nei arata'ira'a i te tahi tuatāpapara'a i te huru no te tupura'a no te tūha'a o te hoera'a va'a a te feiā huma i Porinetia farāni nei e tei riro ei tūha'a faufa'a i roto i te fa'aineinera'a i te Heiva Nui Tū'aro no Patitifā Tahiti 2027. E pū'oira'a teie i te mau nūmera maita'i roa i noa'a mai i te Tata'ura'a 'Āito o teie nei Ao no te Hoera'a Vitiviti no te 'āva'e ātete 2024 ra i "Hilo" (i te fenua Vaihi) o ta pupu hoe va'a a te feiā huma no Tahiti nei, haru mai i na fēti'a auro e piti matamua i roto i te 'āāi o te fenua nei, i te pae no te V6 500 m e te V6 1 000 m o tei 'iriti i te 'ūputa fāito 'ore i te maita'i o te tū'aro a te huma i porinetia nei.

A ta'a noa atu ai te fāito maita'i i te pae o te tū'aro, te fa'a'ite ato'a nei teie nei tauturu moni i te tahi faufa'a rahi i te pae tōtiare no te parau no te 'āmuira'a i te feiā huma, te ha'amita'ira'a i to rātou huru e te ha'afau'ara'a i to rātou ti'ara'a i roto i te nūna'a.

Fa'anuu no te 30 no tetepa 2026 te fa'ahepora'a "VMS" e te mau fa'aturera'a no te mau pahī ravaāi no te 3 e te 4 o te tūha'a

Ua tu'u atu te fa'atere hau no te Hotu Moana i te tahi 'ōpuara'a parau mana no te fa'a'āpī i te parau mana n° 2488 CM no te 11 no titema 2025 no ni'a i te mau tauturu i te tautai e i te rāve'a 'āpe'era'a i te mau pahī ravaāi i Porinetia farāni nei, na reira ato'a i te parau mana n° 463 CM no te 5 no eperera 2012 o te ha'apāpū ra i te mau fa'anahora'a no te fa'a'ōhipara'a i te rāve'a 'āpe'era'a i te mau pahī ravaāi i ni'a i te pe'eūtari (VMS).

E piti fā o teie parau mana e fa'atoro nei

A tahi roa, te fa'anuu nei i te tai'o mahana hōpe'a no te fa'atitī'āifarora'a i ni'a i te rāve'a Pe'eūtari (VMS) no te feiā e pātana tautai tāmāu ta rātou no te mau pahī ha'amauhia i te 3 e te 4 o te tūha'a, mai te 30 no tiunu e tae atu i te 30 no tetepa 2026. Teie fa'anuu'ura'a, no nā 404 mau pahī'ati a'e to tātou fenua, tei roto ato'a te mau tūha'a e vai nei i roto i te mo'emo'e. I mua i te mau taupūpūra'a i te pae no te mau rāve'a e te mau fa'anahora'a i te pae no te ha'apararera'a, ua fa'a'ōhipa te Fa'aterera'a no te mau Hotu o te Moana i te tahi terera'a 'ōhipa tātūha'ahia, ma te tu'u namua roa i te mau tūha'a tei reira te rahira'a no te mau tupura'a 'ōhipa, 'āpe'ehia e te ho'ē rāve'a no te ha'apararera'a i te parau e no te fa'aarara'a i pīha'i iho i te feiā ravaāi. Teie fa'anuu'ura'a 'āpī no te ha'amaita'i ia i te ha'apararera'a hope e te pāpū no teie rāve'a i ni'a i te ta'ato'ara'a o te fenua nei, mā te 'ore e ha'afifi i te mau fā no te ti'āura'a i te mau hotu o te moana i roto i te tau roa.

Hau atu i te parau no te 'āpe'era'a fa'aturehia no te 'ōhipa o te ravaāi, e ti'a roa ia parauhia, e te pāhono hope roa ato'a nei te rāve'a pe'eūtari i ta na tūha'a 'ōhipa faufa'a mau no te araira'a i te fifi i ni'a i te moana. Na roto i te ha'apāpūra'a i te vaira'a o te pahī i te reira ihoā taime. E mauha'a faufa'a mau i roto i te mau taime no te tauturura'a e no te mau mā'imira'a i te mau taime e tupu ai te 'ati e aore ia ia mo'e te tahi ta'ata i ni'a i te moana. E mea maramarama roa te poro'ira'a a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i te feiā ravaāi : “noa atu ā ia te 'orera'a e fa'aturahia te mau ateara'a i fa'ahepohia, te mea faufa'a roa rā, o te ho'ira'a mai ia i te fare”. Te rāve'a Pe'eūtari o te ūpe'a pānurura'a matamua roa ia no te feiā ravaāi e to rātou mau 'utuafare.

A ta'a noa atu ai te reira, te riro nei teie rāve'a pe'eūtari ei rāve'a ato'a e fa'a'ōhipa maita'ihia ai te mori o tei 'ore i tutehia o ta te feiā ravaāi e fāna'o nei, na roto i te hi'opo'ara'a e, te tano mau rā anei ho'i to rātou mau tere, i te tere ravaāi. No reira, te hina'arohia nei e ha'apāpū e te mea o ta rātou e fāna'o nei, e i fa'ata'ahia no te 'ōhipa ravaāi, te ha'afāna'o mau nei ia rātou.

E te piti, te 'ōpuara'a parau mana te ha'amaita'i nei ia i te arata'ira'a i ni'a i te pānurura'a i te mau parau i ha'aputuhia no te mau haruharura'a a te pe'eūtari (VMS), ma te ha'apāpū maita'i e na te pū ana'e e ti'āu nei i te parau no te ravaāi e ha'apa'o e e ha'aputu i teie mau parau e fa'a'ōhipa ana'ehia no te 'āpe'era'a i te tūha'a o te ravaāira'a, e 'ōpani 'eta'eta roahia e puhara i rāpae a'e i te tūha'a 'ōhipa no te ravaāira'a, ta'a'e atu i te fa'ahepora'a a te ture. E ti'a roa ato'a i te mau fatu pahī ia fāna'o i te mau parau i ni'a i to rātou iho mau tere, i roto rā i te mau arata'ira'a fa'ata'ahia e te fa'aturera'a no ni'a i te pānurura'a i te mau parau o te ta'ata tātā'i-tahi.

Te amora'a i te mau fifi fa'atupuhia e te ho'a uira i te tua-rua no Rangiroa

Ua vauvau atu te fa'atere hau o te Ha'api'ira'a i te ho'e 'ōpuara'a parau mana o te ha'amana i te fa'ata'ara'a i te tahi tauturu moni no te pae o te fa'a'hipara'a no te ho'e fāito e 392 228 F CFP i te tua-rua no Rangiroa.

I te 'āva'e tenuare 2026 ra, ua topa mai te uira i ni'a i te fare ha'api'ira'a, o tei fa'atupu i te tahi mau fifi materia, te rāve'a araira'a 'ati auahi (SSI) o tei fifi maita'i, o tei tātā'i rūhia e te ho'e taiete 'aravihi ia tere maita'i te mau rāve'a pānurura'a o te tua-rua e te vāhi nohora'a, ua fifi roa ato'a te matini fa'ato'eto'era'a o te fare utuutura'a ma'i e tei monohia, te rāve'a fa'aarara'a tā'upa'upahia o te fare ha'api'ira'a o tei ahu roa e tei ha'afifi roa i te rāve'a no te fa'aterera'a i te reira. E ti'a roa ia i teie nei tauturu moni ia amo i te mau ha'amau'ara'a ato'a no te mau tātā'ira'a.

Fa'aarara'a Parau

Te 21ra'a no te fa'a'ite'itera'a Te Rara'a, te rima i tumu o te Tūha'a pae

Ua vauvau atu te fa'atere hau e ti'aāu nei i te rima i te ho'e parau fa'aara i ni'a i te tupura'a o te 21ra'a no te fa'a'ite'itera'a Te Rara'a, fa'atupuhia e te tā'atira'a Te Rara'a.

E tupu te reira mai te 25 e tae atu i te 31 no mē 2026, mai te 08H00 i te po'ipo'i e tae atu i te 05H00 i te ahiahi, i raro a'e i te taupe'e o te Fare 'Āpo'ora'a Rahi no Porinetia farāni. E tupu te 'ōro'a 'iritira'a i te monirē 25 no mē.

Toru 'ahuru mā pae feiā fa'a'ite'ite o te 'āmui mai i roto i teie fa'a'ite'itera'a, 'aravihi i te pae no te rara'a pae'ore e te mau tāo'a fa'anehehehe tumu, io te fa'a'ite mai i te rahira'a e te raura'a no te mau 'ōhipa hamanihia : 'ete, pē'ue e te taupo'o pae'ore no te Tūha'a pae, te mau 'ōhipa hamanihia i te ni'au 'uo'uo no Tupua'i, Rurutu e Rimatara, i te ā'eho no Rapa, na reira ato'a i te mau hei pūpū. E fa'anaho ato'ahia mai te mau piha 'ōhipa rara'ara'a i te pae'ore no te feiā māta'ita'i, i te mau mahana ato'a.

Te pū'ohura'a e te mau tia'ira'a e vai nei no te mau terera'a 'ōhipa a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i roto i te 'ōire no Rangiroa

Na roto i te tere o te 'Āpo'ora'a a te mau fa'atere hau i Rangiroa, ua vauvau atu te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i te tahi mau parau fa'aara o te fa'a'ite ra i te ta'ato'ra'a no te mau 'ōhipa i arata'ihia mai e te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i roto i te 'ōire.

Te ha'apāpū ra teie parau i te tauto'ora'a a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua no te ho'e fa'ahotura'a tuatau e te 'āi-fāito o teie motu tuiro'o no te Tuamotu e i to na hina'aro e ha'apāutuutu i te ti'ara'a e te 'ōhipa a te Hau no te maita'i o te orara'a o te mau nūna'a o te mau motu.

Te fāri'ira'a rātere e te utara'a na te reva

Ua vauvau atu te Peretitenio Porinetia farāni nei i te tahi fa'aarara'a parau no te pū'ohura'a noo te parau o te fāri'ira'a rātere e no te terera'a manureva o te motu no Rangiroa.

I te 31 no māti 2026, te parau no te fāri'ira'a i Rangiroa, e 2 hotera (92 piha, 184 ta'ata), e 28 hotera 'utuafare (129 piha) 70 mau pūhapara'a rāter (98 piha, e 9 piha tārahu, ho'ē pūhapara'a feiā 'āpī e e 5 pūhapara'a fare 'ie.

E piti 'ōpuara'a o tei mā'itihia na roto i te tahi tītaura'a no te fa'ahotu atu ā (AMI) 2024 o te ha'amaita'i atu ā te hōro'a e na roto i te tātā'ira'a e te fa'arahira'a o te hotera Kia Ora Resort & Spa, o te mara'a mai te 58 haere atu i te 78 piha, e ha'amata te mau 'ōhipa i te 'āva'e novema 2026 e tae noa atu i te patura'a i te hotera 'ūtuafare Moana Beach Rangiroa (7 bungalows). Mai te matahiti 2018 mai, ua riro te tauturu fa'ata'ahia no te mau hotera 'ūtuafare ei tauturura'a e rave rahi nohora'a o te motu i te fāito 60 mirioni F CFP no te mau tātā'ira'a, fa'arahira'a e aore ia i te fa'anahora'a ia i te tītaura'a a te ture.

I te pae no te mau fa'anahonahora'a no te rātere, ua 'āvarihia te mau fare pote'e mā te fare haumitira'a no Papaputa i teie mahana piti nei 19 no mē 2026, te vavāhira'a i te "relais nautique no Avatoru mana'ohia no te 'āva'e ātete 2026 e te tia'ihia nei te Fare Manihini no Papaputa no te āva'e eprera-mē 2027.

Te ha'apāpū nei te mau nūmera no te mau tere i te maita'i o teie vāhi tīpaera'a. I te matahiti 2025 ra, ua fāri'i o Rangiroa e 37 099 rātere no te 724 515 mau pō, oia ho'i, no te ho'ē mara'ara'a a 44 % ia fa'aauhia i te matahiti 2019 ra e te ho'ē nu'ura'a e 7,2 % ia fa'aauhia i te matahiti 2024 ra. Tei ni'a teie motu i te 5 % no te tere o te mau rātere i Porinetia farāni nei. I teie fa'a'ite'itera'a Rātere i te 'āva'e fepuare 2026 nei, 19 mau ti'a no rangiroa mai o tei 'āmui mai, 1 hotera, e 8 hotera 'ūtuafare, 1 fare nohora'a rātere e e 9 mau ti'a no te mau taiete fa'aoriorira'a rāter na te fenua e na te moana.

Te tōmite fāri'ira'a rātere, oe tei ha'amanahia mai te matahiti 2023 mai, e piha fa'atere ta na o tei mā'itihia i te 'āva'e tiunu 2025 ra, teie e rautī maita'i nei i teie tūha'a e na 81 mau tere manureva i fa'anahohia no teie matahiti 2026, i roto i te tahi hi'ora'a no te fa'arau i teparau no te hōro'a, no te ha'amara'a i te fāito maita'i e te fa'aaura'a i te pae fāri'ira'a i te mau pahī utara'a rātere.

I te pae no te terera'a na te reva, i te matahiti 2025 ra, ua fāri'i te taura'a manureva no Rangiroa e 56 903 horo-pātete tei tau mai e e 57 051 horo-pātete o tei reva atu, na reira ato'a 141 316 kg ferēti tei tae mai e 148 047 kg ferēti tei reva atu. Te ho'ē tāpura fa'ahotura'a i te fāito e 952 mirioni F CFP HT tei tu'uhia no te fa'a'āpī i te tahua taura'a manureva, no te 'āpe'era'a i te mara'ara'a no te mau tere e no te ha'amaita'i i te parau no te fāri'ira'a.

Te mau 'ōhipa a te fa'aterera'a no te au-taea'era'a, no te 'ūtuafare e no te 'āifāitora'a

Te mono-peretiteni, fa'atere hau no te Au-taea'era'a, o tei vauvau atu i te tahi fa'aarara'a parau no te 'ōhipa a te Fa'aterera'a no te autaea'era'a, no te 'ūtuafare e no te 'āifāitora'a (DSFE) i roto i te 'ōire no Rangiroa e te mau tūha'a 'ōire no Tikehau, Mataiva e o Makatea.

Te 'ōhipa nei te “DSFE” i roto i te 'ōire na roto i te pū o te mau ta'a-motu, o tei ha'amauhia i te 11 no māti 2019, te vai nei ta na pū 'ōhipa i Papeete e te mau piha 'ōhipa i Tupua'i, Hiva 'Oa e i Nuku Hiva. Ua 'ōpanihia te piha 'ōhipa no Rangiroa i te 'āva'e ātete 2021 ra, no te mea 'āita e ta'ata ha'apa'o, te 'āpe'era'a i te mau fifi totiare na to Tahiti ia e ha'apa'o mai na roto i te mau tere , e 7 e tae atu i te 10 mau tere i te matahiti i ni'a i na motu e maha. 17 rave 'ōhipa e ha'a nei i roto i te pū e i roto ia rātou e 5 mau rave 'ōhipa totiare e 'ōhipa nei i Tahiti, ho'ē taote no te roro e teretere nei e te mau pupu i te Tūha'a pae e i te Henua enana.

Ia au i te tai'ora'a nūna'a i te matahiti 2022 ra, ua tai'ohia e 3 761 ta'ata i te 'ōire no Rangiroa, tūhahia i ni'a i na motu e maha : Rangiroa (2785 ta'ata), Tikehau (589 ta'ata), mataiva (292 ta'ata) e Makatea (95 ta'ata). Noa atu te 'āpī o te nūna'a, te ru'au atu ra rā, te tūha'a no te feiā hau atu i te 60 matahiti, tei nu'u mai te 8,8 % i te matahiti 2007 ra i te 14 % i te matahiti 2022. E 30 % no te nūna'a e rave nei i te 'ōhipa tāmoni, 'āre'a e 30,3 % 'āita ia e 'ōhipa e e 39,7 % e feiā fa'atUha'ahia ia. Te feiā e ora 'ōtahi noa nei e 20,7 % ia no te nūna'a, te rahira'a e feiā ia hau atu i te 65 matahiti.

Te mau fifi totiare tumu i tāpa'ohia mai o te atera'a, te pāpū 'ore o te 'ōhipa – e tūru'i rahi nei i ni'a i te fāri'ira'a rātere e te mau 'ōhipa no te patura'a – te ha'amaura'ahia te parau o te mā'a i ni'a i te poro'ira'a i Tahiti, na reira ato'a i te ma'irira'a e te fa'aru'era'a i te ha'api'ira'a, na roto i te parau no te pūhapara'a i te tua-rua no Rangiroa, o te ta mau piahi e haere nei i te 10 e te 11ra'a o te matahiti.

I te matahiti 2025 ra, te fāito 'āmui no te mau tauturu totiare i fa'ata'ahia no te 'ōire no Rangiroa e to na mau tūha'a 'ōire tei ni'a ia i te 32 084 271 F CFP, oia ho'i e 412 mau tauturu i fa'anahohia i te roara'a o te matahiti. Te tūru'i nei te 'ōhipa a te “DSFE” i ni'a i te ho'ē pupu 'ōhipa 'āmui nahonaho o te 'āmui te fa'aterera'a o te ha'api'ira'a a te Hau Farāni, te mau 'ōire, te mau pū o te 'ea e te āua muto'i farāni, o tei riro ei mau rāve'a faufa'a no te pāhono i te 'ere o te tahi ti'a i roto i te mau motu.

Te 'ōhipa, te fa'aineinera'a tōro'a, te pū 'ōhipa a te Hau e te fa'a'āpīra'a i te Hau

Ua tu'u atu te fa'atere hau no te Pū 'Ōhipa a te Hau, no te 'Ōhipa, no te Fa'ahotura'a i te mau ta'a-motu e no te Fa'aineinera'a tōro'a i te tahi fa'aarara'a parau o te fa'a'ite i te huru no te 'ōhipa a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i roto i te 'ōire no Ragiroa i te pae no te 'ōhipa, no te fa'aineinera'a tōro'a, no te pū 'ōhipa a te hau e no te fa'a'āpīra'a i te hau.

Te 'ōhipa

I te 31 no titema 2025 ra, ua tāpa'o mai te Piha 'Ōhipa no te 'ōhipa “SEFI” 153 feiā i ani i te 'ōhipa i roto i te 'ōire, no te 23 mau ti'ara'a 'ōhipa pūharahia. I roto i te ta'ato'ara'a no te 'ōire e to na mau tūha'a 'ōire, 1 437 feiā āita e 'ōhipa, e i roto ia rātou 1 286 āita e parau tū'ite, i ni'a

i te tahi nūna'a tā'ato'a e 3 761 ta'ata. I te pae no te fa'arava'ira'a faufa'a, ua tāpa'ohia 1 104 rahira'a taiete, te rahira'a e mau taiete na'ina'i ia, e te rahira'a ua fa'aaunia no te fāri'ira'a rātere, no te 'ōhipa tapi-ho'ora'a e no te mau ti'ara'a tāvini.

I te 31 no māti 2026 nei, e 5 mau ti'ara'a tauturu i te pae o te 'ōhipa mai te fa'annahora'a o te parau fa'aaui o tei 'iritihia (4ACT e 1 ACT PRIM) na reira ato'a e 8 tauturu no te ha'amaura'a e te fa'atere fa'ahoua'a i te taiete (ICRA). Mai te 'āva'e novema 2024 mai, 13 mau arata'ira'a TI'AMĀ e e 9 fa'aineinera'a TAIA o tei fa'annahoria i roto i te 'ōire. E toru 'ōpuara'a "TREMLIN" i roto i te fa'a'ōhipara'a, amo āpipitihia e te tā'atira'a Fa'a'apu Rau no Rangiroa (rava'ira'a i te pae o te mā'a), te 'ōire no Mataiva e te 'ōire no Tikehau (te fa'aōra'a na roto i te mau 'ōpuara'a fa'a'apu e fāri'ira'a rātere) no te roara'a ho'ē matahiti mai te 'āva'e ātete 2025 e tae atu i te 'āva'e ātete 2026.

Te fa'aineinera'a tōro'a

I te matahiti 2025 ra, ua tonono mai te Pū Fa'aineinera'a i te Feiā Paāri "CFPA" i te tahi pupu ta'ata no te fa'aineinera'a e ono ta rātou mau 'āfata 'āuri e tei fāri'i e 24 mau ti'a no Avatoru e no Tiputa i roto i te mau tūha'a fa'aineinera'a tōro'a rave 'ōhipa no te tāmāra'a fare, tātā'ira'a pere'o'o e tāmāu e tātā'i i te mātini fa'ato'eto'era'a. I roto i na 23 no pīahi i fa'aineinehia mai te matahiti 2024 e te 2025, te rahira'a tei roto ia i te ineinera'a i te ō atu i te 'ōhipa, i te tāmāu ā i te fa'aineinera'a tōro'a e aore ia i te ha'amaura'a i te taiete. 36 mau ro'i e vai nei i roto i te pū, no te fa'a'ōhiera'a i te orara'a i roto i te fa'aineinera'a no te feiā atea. I piha'i iho i te reira, te 'ōpuara'a ia "Pohaku Moana", arata'ihia e te Fa'aterera'a no te mau Hotu Moana e te Tuatoru no "Pau" te hina'aro nei ia e fa'a'ōhipa i te mau tauiha'a fare no roto mai i te mau rāve'a 'āpī no roto mai i te pārau e te to'a fa'a'ōhipa fa'ahouhia, e i roto i te tahi tau poto, o te topara'a i te tahi i'oa no te fenua nei.

Pū 'Ōhipa a te Hau

I te mahana matamua no tenuare 2026, 47 mau rave 'ōhipa a te Hau Fenua o tei tonohia i Rangiroa, i roto i na pū 'ōhipa e 5 a te hau no nā fa'aterera'a hau e 5: te "CFPA (e 9 rave 'ōhipa), te "DGEE3 (29 rave 'ōhipa) te DEQ (e 3 rave 'ōhipa), te DAG (e 3 rave 'ōhipa). I te pae no Tuamotu-Ma'areva e 261 mau rave 'ōhipa a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua teie e tauto'o nei no te 'ōhipa a te Hau.

Te 'Ōpuara'a Fare Ora

Te 'ōpuara'a no te ha'amaui i te tahi Fare Ora, piha fāri'ira'a 'ōtahi no te mau piha 'ōhipa a te hau, i Rangiroa o tei fāri'i maita'ihia e te 'ōire, ha'apāpūhia na roto i te tahi rata a te Tavana 'Ōire o tei fa'z'ite i to na hina'aro i te 'āva'e tetepa 2023 ra. Te tahi tere fa'a'āti no te hau i tupu mai te 13 e tae atu i te 15 no eperera 2026 nei o tei ha'apāpū e te mau piha i mana'ohia na i te fare 'ōire no Avatoru, 12 m2 i te rahi, o te tano maita'i i te mau tītaura'a a te puta no te mau fa'ahepora'a e tae noa atu i te tahi reni nati-reva maita'i roa. Ua hina'aro te Tavana 'Ōire e fāfā i te mana'o o te ti'a mā'itihia hou a tu'u rima atu ai i te parau fa'aaui. I roto i teie 'Āpo'ora'a a te mau Fa'atere Hau no te 18 no mē 2026, te vauvau mai nei o ia i te fa'annahora'a no te ha'amaura'a i te Fare Ora i roto i te mau piha i fa'ata'ahia.

Te mau terera'a ōhipa a te fa'aterera'a no te patura'a e no te fa'anahonahora'a fenua

Ua vauvau atu te fa'atere hau no te 'Ōhipa Fenua e no te Nohora'a i te tahi fa'aaarara'a parau no te terera'a 'ōhipa a te Fa'aterera'a no te patura'a e no te fa'anahonahora'a fenua (DCA) i roto i te 'ōire no Rangiroa, no te fa'anahonahora'a i te fenua e no te mau parau fa'ati'a no te mau 'ōhipa patura'a.

Te tāpura fa'anahonahora'a fenua (PGA)

I teie mahana, 'āita roa atu ta te 'ōire o Rangiroa e tāpura fa'anahonahora'a fenua. I muri a'e i te fa'aotira'a n°34/2023 no te 19 no tiura'i 2023 ra tītaura'a i te ha'amatarara'a i te mau tuatāpapara'a, ua tupu te tahi tere 'ōhipa mai te 30 no tetepa e tae atu i te 03 no atopa 2024 ra. Na roto i te tahi rata no te 29 no eperera 2026 nei, ua tapa'ohia e ia ha'amatahia te 'ōhipa o te tāpura fa'anahonahora'a fenua (PGA) no rangiroa i te tāpura 2026 a te Fa'aterera'a no te Patura'a e no te fa'anahonahora'a fenua "DCA". E hōro'a te mau tuatāpapara'a i te ho'ē taiete 'aravihi no te fa'anaho e no te 'ōhipa, i raro a'e i te arata'i e te hi'opo'ara'a a te fa'aterera'a no te patura'a e no te fa'anahonahora'a fenua (DCA) e te mau piha tōro'a a te 'ōire.

Tāpura no te araira'a i te mau fifi fa'atupuhia e te natura (Ppr)

'Āita ato'a ta 'Ōire e Tāpura Araira'a i te mau fifi fa'atupuhia e te natura (PPR), o te riro i te fa'aiti i te mana o te tavana 'ōire i te pae no te patura'a, i roto ihoa rā i te mau āhi o te riro i te tupu te fifi miti fa'a'i no roto mai i te mata'i rorofa'i. Tītauhia te mau rāve'a fa'atanotanora'a, na roto i te fa'ahepora'a ia fa'ateiteihia te mau patura'a fare nohora'a i roto i te mau tūha'a fifi.

Parau fa'ati'a no te mau patura'a fare no te mau 'ōpuara'a 'āmui 2024-2026

I roto i te tau 2024-2026, te rāve'a no te fa'anahonahora'a ia Rangiroa, ua ha'amauhia i ni'a i te ha'amaita'ira'a i te parau no te fāri'ira'a rātere e te ha'apautuutura'a i te mau patura'a a te hau. I te pae no te fāri'ira'a rātere, e 9 mau terera'a 'ōhipa rarahi o tei fāri'ihia, i te fāito e 24 mau "bungalows, na reira ato'a i te fa'anahonaho fa'ahoura'a i te hotera Kia Ora. I te pae no te mau patura'a ate hau, e 9 mau 'ōpuara'a patura'a 'āmui o tei fāri'ihia, i roto i te reira, te ho'ē fare utuutura'a ma'i, te ho'ē pū araira'a i te auahi e te tauturura'a, te CETAD no Tiputa, te ho'ē fare va'a, te ho'ē fare pote'e rahi amohia mai e te Piha 'ōhipa o te fāri'ira'a rātere e te ha'amaura'a i te mau vāhi no te ito mahana i ni'a i te fenua.

I teie mahana e 8 mau parau fa'ati'a no te patura'a i roto i te tuatāpapara'a, no te mau hotera 'ūtuafare, no te mau "bungalows" no te mau rātere (12 fare), te ho'ē fare toa rahi e te mau rāve'a ha'aputara'a pape i Tiputa.

Te tāpura no te ha'apāpūra'a i te mau parau fa'ati'a mai te matahiti 2023 mai e fa'a'ite mai ra i te huru no te nu'ura'a :

	2023	2024	2025	mē-2026
Parau fa'ati'a i fa'aho'ihia	57	65	46	19
Na te OPH	32	26	19	12
Na te ERP	12	19	9	3
Parau fa'ati'a fāri'ihia	50	42	38	11
Fa'aroara'a	21	10	7	0
CC fāri'ihia	3	2	5	3
Parau fa'ati'a hōro'ahia i te OPH	19	18	15	8
Parau fa'ati'a ta'ata ho'e OPH fāriihia	38.00%	43.00%	39.00%	73.00%

Te nu'ura'a no te mau terera'a 'ōhipa fa'anahohia e te Pū no te nohora'a au (OPH) ua tae'ahia ia e 73 % no te mau parau fa'ati'a i fāri'ihia mai te 'ōmuara'a mai o te matahti 2026, tei ha'apāpū i te tahi tauto'ora'a pautuutu a te Fa'aterera'a Hau o te Fenua i te parau no te nohora'a totiare i ni'a i te motu.

Ōpuara'a iti Pōhaku Pārau, no te fa'ahotura'a i te fa'arava'ira'a faufa'a ninamu, no te fa'aineinera'a tōro'a e no te fa'a'āpīra'a fa'aauhia i te mau ta'a-motu

Te fa'atere hau no te mau hotu moana e te fa'atere hau no te Pū 'Ōhipa a te Hau, no te Fa'ahotura'a i te mau ta'a-motu eno te Fa'aineinera'a tōro'a o tei vauvau 'āmui i te tahi fa'arara'a parau no te parau fa'aau no te 'ōhipara'a 'āmui no ni'a i te ha'amaita'ira'a i te mau 'ōhipa 'āmui no te fa'arava'ira'a faufa'a ninamu, no te fa'aineinera'a tōro' e no te mau rāve'a 'āpī fa'aauhia no te mau ta'a-motu na roto i te 'ōpuara'a iti Pōhaku Pārau.

Teie nei 'ōpuara'a , fa'anahohia mai e te Fa'aterera'a no te mau hotu o te moana (DRM) e te tauturu a te Pū no te fa'aineinera'a tōro'a no te feiā pa'āri (CFPA), ua tāpa'ohia ia i roto i te ho'ē arata'ira'a no te mā'imira'a 'āivana'a no te tāmata e no te fa'aau i te huru o te mau tīmā e te mau materia e ō i roto i te mau faufa'a o te fenua aore ia no roto mai i te mau hru hamanira'a, hu'ahu'a pārau, e one, hu'ahu'a to'a, tīmā no roto mai i te to'a no roto mai i te mau i te mau vāvāhira'a fare, i roto i te huru ta'a'ē no te Tuamotu, e mea varavara te mau tauiha'a e fa'a'ōhipa noahia nei, te moni rahi e te tahi taime o te 'ore e tano ia au i te tītura'a o te arutaimāreva o te mau to'a.

Te parau fa'aau, āita to na e fifi i te pae o te faufa'a, te ha'apāpū nei ia i te mau fā 'āmui o nā fa'aterera'a hau to'o-piti nei e te mau arata'ira'a faufa'a no ta raua 'ōhipara'a 'āmui : tāho'ira'a e fa'aaura'a i te mau 'ite, 'āi-taui i te 'aravihi, ha'afaua'a i te mau faufa'a o te fenua, tāmatarā'a

i te mau rāve'a o te pāhono i te mau tītaura'a o te mau motu e te hi'ora'a e te tuatāpapara'a i te mau 'ōhipa i tupu. O te tūha'a matamua ia no te huru o te parau fa'aau tītauhia ia fa'ahopehia na roto i te mau fa'aaura'a no te mau fa'a'ōhipara'a ta'a'e o te ha'apāpū atu i te mau ti'ara'a fatu o te 'ite e te fa'ataera'a atu i te reira mau arata'ira'a i te mau taiete 'ōhipa o te fnua nei.

I roto i te reira arata'ira'a, te ha'apāpū nei te fa'aterera'a hau no te Pū 'Ōhipa a te Hau e ha'amaui i te tahi fa'anahora'a no te 'itera'a i te reira tōro'a e aore ia i te ho'ē fa'aineinera'a ta'a'e fa'ata'ahia no te 'ōhipa tīmā, no te mau rāve'a o te tīmā pārau e i te mau tauiha'a hamanihia i te mau 'ōhipa oraora, ia ti'a i te feiā i roto i te tau fa'aineinera'a ia fāna'o i te ho'ēparau tū'ite 'itehia e tano i te mau hina'aroo te fenua nei. Ua hina'arohia te parau fa'aau no te roara'a e toru matahiti, mai te 19 no mē 2026 e tae atu i te 19 no mē 2029, e tei ha'amanhia na roto i te tu'u rimara'a i roto i te pū no te "CFPA no Rangiroa.

Ha'afau'ara'a i te faufa'a tupuna

Ua vauvau atu te fa'atere hau no te Hīro'a Tumu i te tahi fa'aarara'a parau no ni'a i te faufa'a tumu no te mau motu i roto i te 'ōire no Rangiroa, oia ho'i, o Tikehau, Mataiva e Makatea, 'āpe'ehia e te tahi puta tāpura fenua e te ho'ē tāpura no te vāhi no te faufa'a tumu ha'amauihia e te Fa'aterera'a no te Hīro'a tumu e no te Faufa'a tumu (DCP).

Oia mau, e tau maoro to te taa-motu Tuamotu vai noara'a i te hiti i te mau terera'a 'ōhipa no te mau mā'imira'a i te pae no te faufa'a tumu, te tumu no te mau fa'anahora'a 'ōhipa ia. Āita ho'ē o teie mau vāhi, i teie mahana, i fāna'o i te rāve'a pāpurura'a ia au i te vāhi no te faufa'a tumu no Porinetia farāni nei. I roto i te mau parau e vai nei, ua tāpa'o mai te "DCP" 118 mau vāhi no te hīro'a tumu, i roto i na motu e maha no te 'ōire : 38 i Rangiroa, 38 i Tikehau, 13 i Mataiva e 29 i makatea. Te rahira'a no teie faufa'a tumu, emau marae, e mau vāhi parau rahi, e mau tauiha'a tahito i fa'a'ōhipahia na, e mau patura'a tahito (āua i'a, 'āpo'o fa'a'apura'a aore ia e māite) e te mau vāhi faufa'a no te pae o te hīro'a tumu.

I rangiroa, ho'ē tere mā'imira'ara'a e tuatāpapara'a o tei tupu i te pae hope'a no te matahiti 2025 ra ha'apa'ohia e te "DCP" e tei rave i te tuatāpapara'a e te tāpurara'a i te i te pae to'o'a o te rā o te motu, tei ha'apāpū e rave rahi mau vāhi o tei 'ore i 'itehia na, te tūha'a ihoa rā no te roto ninamu "lagon bleu".

I Tikehau, te vai ra te mau 'ōhipa tahito no te 'ōire matamua, te mau fare rā'au patu teiteihia, e pi'ihia "fare coloniales", te mau 'āpo'o pape matamua e te mau marae i ni'a i te ta'ato'ara'a o te motu.

I Mataiva, na vāhi 13 i tāpa'ohia, te mau marae, te ho'ē ana hunara'a tino pohe i raro i te moana e e rave rahi mau vāhi parau rahi e 'ā'amu to rātou.

I Makatea, ua rau te huru o te faufa'a tumu : te mau tauiha'a tahito i fa'a'ōhipahia na i te tau no te herura'a i te repo Makatea (phosphate), te ho'ē fare matini rapa'aura'a, te mau pere'o'o auahi e te mau tāvere, te umu faraoa, te mau tauiha'a tahito no te fare pure tanito matamua, te tanura'a ma'i tinito, i piha'i iho i te mau ana hunara'a ma'i, te mau marae e te mau tūha'a fenua fa'a'apura'a tahito.

I roto i te fa'anahora'a no ta na tāpura 'ōhipa no te Tuamotu o tei ha'amatahia mai te piti o te tūha'a o te matahiti 2025 ra, e arata'i ā te "DCP" mai te 09 e tae atu i te 13 no tiunu 2026 i

te ho'ē tere i te motu no Makatea, ma te 'āpe'ehia e te ho'ē ti'a 'aravihi i te pae no te mau patura'a tahito e te ho'ē 'āivana'a no te pae o te 'atu'atura'a i te mau tauiha'a tahito i fa'a'ōhipahia na. E ravehia te ho'ē hi'oppo'ara'a e tuatāpapara'a (audit) no te faufa'a tahito i te pae o te mau matini e te ho'ē tāpurara'a ehi'opo'ara'a hau atu o te tano ia fa'aō i te mau tau hou te tau o te hau farāni i te mau tāpura 'āpī i muri nei no te pae o te ha'afau'ara'a. E ha'amauhia te mau 'apa'apa parau fa'aara no ni'a i te faufa'a tumu no teie fa'ana'ahora'a. Teie mau tere, o te tūha'a matamua ia e tae atu ai i te mau tūha'a ha'afau'ara'a rahi atu ā arata'i 'āpipitihia e te nūna'a o te fenua.

Te huru o te rima i tumu

Ua vauvau atu te fa'atere hau e ti'aāu nei i te Rima 'ī i te tahi fa'arara'a parau i ni'a i te huru no te nu'ura'a no te mau tāpura 'ōhipa a te Piha 'Ōhipa no te Rima 'ī tumu i roto i te 'ōire no Rangiroa.

Te fare rima 'ī no Tiputa

Ua fa'ata'ahia te tahi tūha'a fenua e 450 m² i te rahi i Tiputa no te fāri'i i te ho'ē fare rima 'ī tumu. Ua tu'u rimahia te ho'ē parau fa'aau tāmoni 'ore no te ho'ē roara'a 15 matahiti i te matahiti 2017 ra i rotopū i te 'ōire no Rangiroa e te Fa'aterera'a Hau no Porinetia farāni nei. Ua vai noa rā teie 'ōhipa mai te matahiti 2018 mai, e i te 'ōmuara'a no teie matahiti 2026 ua fa'atī'āifarahia te reira na roto i te ho'ē parau mana n° 449 MJP no te 22 no tenuare 2026 ra, o te hōro'a nei i te ti'aāura'a no teie vāhi i te 'Āmui-tahira'a no te mauTā'atira'a rima 'ī e hīro'a tumu Patuatini Te Hau Marumarū no Tiputa Rangiroa, e te ho'ē tūha'a moni 15 000 F CFP e 'aufau i te matahiiti, no te fa'a'ōhipara'a i teie vāhi. Ua tu'u rima ato'ahia te tahi parau fa'aau e te feiā e fa'a'ōhipa nei i teie vāhi no te ha'apāpū i te mau arata'ira'a no te fa'a'ōhipara'a e te ti'aāura'a i teie vāhi.

T eho'ē tere i tupu na i te 'āva'e atopa 2025 ra o tei fa'a'ite mai i te tahi fifi i te pae no te arata'ira'a : te taupe'e e fa'atū'ati ra i na tūha'a o te fare, o te mana'ohia ei vāhi rautīra'a e fa'a'ite'itera'a, o te terehia nei e te mau pere'o'o 'ohipa i te roara'a o te mahana. Te tahi tauira'a no te āua e no te terera'a o te mau pere'o'o teie e tuatāpapahia nei no te ha'amaita'i i te ti'aāura'a e te fa'a'ōhipara'a a te feiā rima 'ī e te pāururura'a i te feiā e haere mai e māta'ita'i.

Te mau Fa'aineinera'a no te feiā rima 'ī no te fare i Tiputa

I roto i te arata'ira'a no te tāpura o te fa'aineinera'a 2026 a te Piha 'Ōhipa o te rima 'ī, ua tāpa'ohia piri i te 2 000 feiā rima 'ī i Porinetia farāni nei, e 50 % rātou e 'ōhipa nei i rāpae ia Tahiti e o Mo'orea, e fāna'o atu te feiā rima 'ī no te fare o Tiputa e toru taime fa'aineinera'a i te 'āva'e tiurai 2026 : reo peretāne i te 06 e te 07 no tiurai, te ti'aāura'a i te 'ōpuara'a i te 20 e te 21 no tiurai, e te mau rāve'a no te ho'ora'a e te tai-ho-ora'a i te 23 e te 24 no tiurai.

Teie mau terera'a 'ōhipa tei roto ia i te mau tītaura'a ia au i te hi'opo'ara'a i te parau no te fa'arava'ira'a faufa'a no te mau fare rima 'ī i ravehia i te matahiti 2025 ra e i te arata'ira'a o te mau terera'a 'ōhipa no te rima 'ī 2030. Te tahi mau 'ōhipa hau atu o te tano ia fa'atupuhia i te roara'a o te matahiti ia au i te mau tāpura faufa'a e noa'a mai no roto mai i te tāpura faufa'a i muri nei. Tū'aro, fei'āpī, araira'a i te 'ōhipa 'ino.

Ua vauvau atu te fa'atere hau no te Tū'aro, noo te araira'a i te 'ōhipa 'ino i te ho'ē fa'aarara'a paraun no ni'a i te pū'ohura'a no te mau 'ōhipa e te mau 'ōpuara'a 2025-2026 a te Fa'aterera'a noo te feiā 'āpī e te tū'aro (DJS) i roto i te 'ōire no Rangiroa.

Tū'aro

I te matahiti 2025 ra, ua tauturu na te Fa'aterera'a o te feiā 'āpī e te tū'aro i te 6 mau tā'atira'a tū'aro no te 'ōire no te tahi fāito moni e 2 599 700 F CFP, tuhahia i rotpū i te mau tauturu moni (499 700 F CFP), te mau tauturu moni no te pae o te fa'a'ōhipara'a no te orara'a ta'ato'a (1 200 000 F CFP) e te ho'ē tauturu moni noo te pae o te fa'ahotura'a (900 000 F CFP) fa'ata'ahia na Ra'iroa Va'a no te ho'o mai i te ho'ē V6 no te mau tata'ura'a.

I teie matahiti 2026, e 2 tā'atira'a o tei tu'u mai i ta raua parau anira'a tauturu moni no te ho'ē fāito 'āmui e 400 000 F CFP e e 2 tā'atira'a o tei fāna'o i te mau tauturu moni no te pae o te fa'a'ōhipara'a no te tahi fāito 'āmui 1 100 000 F CFP, te "Judo Club de Rangiroa" e 600 000 F CFP e o Tepaeti'a Va'a e 500 000 F CFP.

No te parau o te tū'aro, e 8 mau huru tū'aro e ravehia nei i Rangiroa, 16 mau pupu tū'aro tā'atihia i ta rātou mau 'Āmui-tahira'a tāta'i-tahi, 12 mau pū no te 'ōhipa fa'a'eta'etara'a tino e te tū'aro e 54 feiā 'aravihi e mau nei i te tāreta tōro'a. Ho'ē mā'ona o tei tāpa'ohia i ni'a i te tāpura no te mau mā'ona fāito teitei i te tūha'a "Excellence" (va'a). I te matahiti 2025 ra, e 3 mau hi'opo'ara'a i ravehia i roto i te mau pū hopura'a 'ōpūpū na raro i te moana ; i teie matahiti 2026, te ravehia nei te tahi tītorotorora'a na te hau no te ho'ē pū hopura'a na raro i te moana.

I te pae no te fa'aineinera'a, ua ravehia te tahi fa'aineinera'a CPPA APPN no te tūha'a fa'aori haerera'a na te moana i te matahiti 2025 ra, 10 mau ti'a i ni' i te 10 o tei tāpa'ohia tei noa'a ta rātou parau tū'ite, fa'ahopehia mai e te fāitora'a i te maita'i 12 ia ti'a i ni'a i te 15 o tei manuia.

Te Feiā 'Āpī

Mai te matahiti 2024 e tae mai te matahiti 2026, e 966 mau tamari'io tei fāri'ihia i roto i te mau pū fa'afa'aeara'a ha'api'ira'a a te 'ōire. E piti tau fa'aineinera'a no te BAFA o tei fa'atupuhia i te matahiti 2024 ra e te CEMEA, no te 25 mau rautī. Te iti no te numera no te mau fa'aineinera'a i hōro'ahia e fa'a'ite noa mai ra i te fifi no te fa'anahora'a i te reira e te fifi ato'a no te pae o te faufa'a fa'ata'a ta'a'ēhia no te mau motu atea, e ha'apāpū mai ra i te faufa'a no te fa'a tanora'a i te parau no te fa'aineinera'a i te huru o te orara'a o te mau motu.

Araira'a i te mau 'ōhipa 'ino

Te Fa'aterera'a no te araira'a i te mau 'ōhipa 'ino a te feiā 'āpī (DPDJ) āita ta na e te tāpura 'ōhipa i ni' i te motu no Rangiroa, no te mea āita e anira'a ta'a'ē atu. E 'iritihia te tahi anira'a 'ōpuara'a i roto ia Porinetia farāni nei renihia i ni'a i te parau no te araira'a i te parau no te fifi o te fa'ahorora'a i te pere'o'o e te fa'aarara'a i mua i te 'ati no te rā'au ta'ero "Ice", o te riro te mau tā'atira'a o te fenua e 'ōhipa nei i roto i te feiā 'āpī e te araira'a i te tītauhia no te 'imira'a rāve'a e te pāhonora'a.

Pū ha'apararera'a parau

PR/COM

